

HERMAN RIGELNIK

Upravljalivost slovenske družbe in zakonodajalec

Predstavitelj:

Herman Rigelnik je magister ekonomskih znanosti. Po šolanju je bil najprej zaposlen v podjetju Metalna Maribor in Kovinotehna Celje. V letih 1982 in 1983 je opravljal funkcijo ministra za industrijo in gradbeništvo. V letih 1983 do 1991 je bil na čelu Gorenja iz Velenja. Nato pa predstavnik Ljubljanske banke, d. d. Ljubljana v Münchnu v Nemčiji. Z magistrom H. Rigelnikom smo se tokrat pogovarjali kot s predsednikom državnega zbora slovenskega parlamenta.

Uredništvo: Slovenci smo leta 1990 prvič v zgodovini dobili lasten večstrankarski parlament, s katerim smo uveljavili svojo suverenost. Ali tudi Vi menite, da smo od njega pričakovali preveč, še posebej zato ker ga v preteklosti tako rekoč nismo niti poznali in ker so bile pri nas bolj »udomačene« konsenzualne oblike odločanja, kakršne so bile značilne za različne korporativistično-samoupravljaljske načine družbene in državne organiziranosti?

H. Rigelnik: Osamosvojitelj in vzpostavitelj lastne nacionalne suverene države sta gotovo eden od najpomembnejših mejnikov v zgodovini vsakega naroda. Glede tega smo v primerjavi z drugimi evropskimi narodi močno zamudili, saj so se v Evropi že začeli intenzivni integracijski procesi (mimogrede: mnogi sogovorniki iz tujine nas niso razumeli, ko smo razlagali, zakaj razdruževanje oziroma ločevanje od SFRJ, če se vsi drugi združujejo), mi pa smo šele v začetni fazi konstituiranja vseh vej oblasti v mladi državi in usposabljanja njenega majhnega gospodarstva za nič kaj enakopraven spopad na trgih. To so zahtevni procesi, ki vsaj v začetni fazi, ko mine zanos, torej čustva, pomenijo dokaj trdo srečanje z vsakdanjo stvarnostjo. Ta pa, kot vemo, ni grajena na željah, temveč na dejstvih: koliko si sposoben, luciden pri določitvi ciljev in vztrajen pri uresničevanju korakov, da bi jih dosegel. občutek imam – kar je spet bolj čustveno – da je prvi zagon nekako minil pod težo stvarnosti, da nam ni nič podarjeno, da bomo imeli le tisto, kar bomo sami ustvarili. To pa je že določeno odpovedovanje ali zmernejši korak na poti h končnemu cilju – postati enakopraven, čeprav majhen partner v Evropski skupnosti. Ko v sebi tehtam ta spoznanja, vendarle ostajam realen optimist. Nikakor pa ne želim biti med tistimi, ki bi obljudljali zlato.

Zato ne morem odgovoriti na vprašanje, ali smo od prvega večstrankarskega

parlamentu pričakovali ali bolje, še pričakujemo preveč. Dejstvo je, da sta parlament oziroma državni zbor, ki je sestavljen iz poslancev z različno strankarsko pripadnostjo, in dogajanje v njem izraz stanja v družbi. Vsiljeni konsenzualizem pod partijsko disciplino ipd. še pomnimo. Posledice čutimo danes tu in vedno bolj transparentno. Če torej v parlamentu ni razvidna neka zveličavna enotnost, me to najmanj skrbi. Tudi slovenska družba ni in ne bo nikoli enotna, enoumja ni mogoče ponavljati. Sem pa prepričan, da bodo strokovno utemeljeni projekti, izraženi s politiko državnega zbora, dovolj trdno določeni in tudi uresničljivi, če bo politika grajena na čim večji stopnji soglasja v parlamentu. Dogovor o določenem vprašanju ali bolje o poteh in načinih razreševanja in urejanja zadev pa je tudi pripravljenost na kompromis v pozitivnem smislu te besede, torej ustvarjalen kompromis. In s tega vidika mislim, da bo državni zbor izpolnil pričakovanja. Vedeti namreč moramo, da je državni zbor najvišji organ državne oblasti, da je zakonodajalec in da je izraz političnih silnic v družbi. Da pa je temeljna in skupna silnica vsem poslancem, da delamo za boljši jutri, pa ne dvomim. Res pa je, da je to zelo velika odgovornost. Mislim še celo, da v naši zavesti še ni moglo postati dovolj razvidno, kaj je dejansko funkcija poslanca. To seveda ni opravičilo, je bolj moje opozorilo, da si ne bi delali utvar ali preveč pričakovali ali celo sklepali, da je zdaj večstrankarski parlament čarobna palica ali dobri duh in odrešenik. To bi bila iluzija. Živeti in delati moramo v tem času in prostoru. Volje in sredstev za to imamo po mojem prepričanju dovolj, le smotrno jih moramo uporabljati. Boljši jutri je odvisen od nas samih.

Uredništvo: V politični teoriji se pojavlja tudi pojem neupravljivosti sodobnih družb. Vzroki za to so zelo različni – od prevelike birokratizacije administrativnega aparata do nedelovanja strank, nepripravljenosti začeti pogajanja z uskladjivimi predlogi. Slovenska družba je v prehodnem obdobju oziroma v krizi. Ali bi tudi zanjo lahko rekli, da ni dovolj upravljiva glede na to, da je slovenski strankarski prostor še precej nestabilen, da proces preobrazbe političnih in upravnih institucij še ni dokončan, da na številnih področjih še nimamo ustrezne zakonodaje oziroma da se srečujemo tudi s pojavi »neodločanja« in da se tudi kultura odločanja – zlasti parlamentarna – še ni dovolj utrdila?

H. Rigelnik: Ne smete mi zameriti, če bom kot ekonomist in gospodarstvenik izhajal iz svojih izkušenj, ne pa iz politične teorije, čeprav spremljam tudi to. S tega vidika seveda pojma neupravljivosti družbe ne bi mogel sprejeti. Vsaka skupina je upravljiva, pa naj bo to razred v šoli, podjetje, občina ali država. Le iz najmanjšega skupnega imenovalca je treba graditi – torej na jasnem skupnem interesu. V podjetju je to npr. izhod iz izgube, v občini npr. nova cesta, v državi – vsaj za nekaj let – vzpostavitev stabilnih in trajnih pogojev gospodarjenja, ki znanim lastnikom zagotavljajo določen dobiček, ki pomeni plemenitenje tudi za vse druge, npr. z reinvestiranjem, to so potem nova delovna mesta, to je večja socialna varnost. To je gotovo interes velike večine naših ljudi. Destrukcije je na srečo malo, čeprav se ji povsem izogniti ne more nobena družba. Vendar v tem primeru ne gre za neupravljivost.

Tudi opozicija v državnem zboru ne deluje z namenom, da prepreči dobre rešitve, če seveda odmislimo načelno vprašanje priti na oblast. Če pa meni, da se določene rešitve dajo doseči npr. z manj sredstvi, je njeno nasprotovanje upravičeno. In na takem – rekel bi konstruktivnem pristopu – je mogoče graditi. Čisti destruktivizem, revanšizem ipd. izloči samega sebe. Ne nazadnje imamo za to tudi volitve, tudi zamenjavo vlade, spremembe v koaliciji ipd.

Vprašujete tudi o vzrokih: prepričan sem, da je konstruktiven kompromis vselej možen – mora pa graditi predvsem na nevtralnih informacijah – kompromisi samo zaradi tega, da je nekaj sprejeto, pa se mi upirajo. To so gnili kompromisi, s katerimi na koncu ni zadovoljen nihče. Enako velja, kadar so odločitve sprejete s preglasovanjem. Kredibilnost vladajoče koalicije je s tem nenehno na preizkušnji.

Pred časom sem poslanec pred odločanjem o znižanju plač govoril o tem, da smo v krizi zaupanja v institucije oblasti. Tudi ta poteza je z mojega vidika poziv h konstruktivnemu kompromisu zaradi 2/3 nezaupanja, če povzamem rezultate neke takratne ankete.

Upravljalnost je torej mnogovrstna. Iskati krivdo zgolj v administraciji bi se mi zdelo krivično, kot bi se mi zdelo krivično reči, da stranke ne delujejo. Niti eno niti drugo ni točno. Administracija je zbirokratizirana točno toliko, kolikor oblastni organi to dopuščajo – ali so pri tem malomarni, nezainteresirani ali jim to celo ugaja, ker je krivec nekdo drug, je seveda drugo vprašanje. Osebno vselej delujem ravno nasprotno – administracija v širšem smislu, to je s svetovalci in strokovnjaki vred, mi je nujno potrebna, da svoje videnje ali delovanje uresničim. Tu je skupna odgovornost.

S tega vidika seveda potem presojam tudi druga dogajanja. Stranke v slovenskem političnem prostoru se bodo še kar lep čas profilirale, iskale stičišča. Enostravno, več kot stoletnega zaostanka pri oblikovanju nacionalne države in večstrankarske parlamentarne demokracije ne moremo nadomestiti čez noč. Vse drugo, kulturo političnega dialoga, jasno strankarsko profilacijo, ločevanje pristojnosti in odgovornosti med vejami oblasti, med lastniki proizvodnih zmogljivosti in državo itd., bomo dosegli z ustrezno politiko postopnih korakov. Odgovornost pa je seveda ogromna, vendar zadeve so upravljive.

Če hočete, tudi zadnji dve leti v parlamentu to potrjujeta. Kljub vsem razlikam smo kot skupno spoznano nujnost sprejeli ustavo, izvedli volitve, sprejeli lastninsko zakonodajo, začeli sanacijo bank ipd. Torej imamo skupne imenovalce. Ali: oblast se lahko zamenja, problemi (stvarnost) ostanejo.

Uredništvo: Slovenski parlament ni mesto, na katerem naj bi se poudarjala narodna enotnost ali soglasje glede ciljev. Postal naj bi predvsem središče za soočanje in razreševanje konfliktov, ki pa naj bi se v normalnih razmerah čim bolj razreševali že na predhodni neformalni ravni. To zahteva temeljno soglasje o vrednotah, na katere vsi pristajajo, oziroma etično raven vseh udeležencev. Prav tako pa predpostavlja povezovanje programsko sorodnih strank in njihovo pripravljenost iskati kompromise. Pomanjkanje teh predpostavk je bilo v preteklosti očitno ob različnih »blokadah« odločanja. Kazalo se je tudi v dolgoveznosti razpravljanja, nesklepčnosti in podobnem. Kako gledate, g. predsednik, na učinkovitost državnega zbora z vidika kulture razreševanja konfliktov? Ali je pri nas tudi dovolj znanja o načinu razreševanja konfliktov?

H. Rigelnik: Slovenski parlament – državni zbor – je mesto, v katerem se uresničuje tudi navedena enotnost ali soglasje glede ciljev. Koliko se to poudarja, verjetno ni bistveno. Bistveno je, da vsak poslanec lahko vselej kot predstavnik ljudstva nastopi in sproži obravnavo določenih vprašanj. Z usklajevanjem pogledov pride mo do sinteze in večinske odločitve o določeni zadevi. O tem sem govoril že v začetku.

Kultura razreševanja konfliktov je gotovo pomemben element pri odločanju

v državnem zboru. Vehementnosti v nastopih poslancev ne smemo enačiti z nekulturnostjo ali celo neetičnostjo. S tega vidika tudi ne moremo sklepati o učinkovitosti državnega zbora. Sam menim, da je odziv na določene predloge toliko bolj oster, kolikor bolj je predlog predstavljen enostransko in kolikor bolj posega v konkretnejše interese (npr. pridobljene pravice). Kolikor bolj se razlikujejo predlagane rešitve in pričakovane posledice, toliko bolj je treba prisluhniti drugim pogledom in iskati konstruktiven kompromis. Večinska odločitev je v večinski koalicijski sicer vselej možna, vprašanje pa je, koliko sledi življenjskemu utripu. Odgovornost koalicije je tako še posebej velika.

Ne bi želel, da bi imeli državni zbor le za mesto, v katerem se razrešujejo konflikti. Od takega pristopa do dodelitve vloge »dežurnega gasilca« ni daleč. To pa ni ustavna vloga državnega zbora. Samega znanja o načinu razreševanja konfliktov verjetno ne manjka, vendar mora biti v prvi vrsti prisoten politični občutek (ki temelji na dolgoletnih izkušnjah). Vsako izsiljevanje se namreč vrne izsiljevalcu, bodisi poziciji ali opoziciji. Zato je argumentirani dialog optimalna pot. Tu pa je stroka tista, ki je dolžna ponuditi (politično) nevtralne informacije oziroma predloge.

Uredništvo: V nekaterih državah z dolgo parlamentarno tradicijo ugotavljajo, da je parlament imobiliziran, da ga je vlada spravila v položaj neškodljive razpravljalnice in da poslanci lahko dajejo samostojne pobude le tam, kjer ne morejo resno »konkurirati« vladnim pobudam. Pri nas nekateri menijo, da je tudi sedanji državni zbor v položaju, ko še ni mogel razviti vseh svojih funkcij (na primer ko gre za oblikovanje politik ali vsaj zasnov, ki naj bi jih tudi sproti preverjali v praksi, za nadzor nad vlado, oblikovanje proračuna). Po nekaterih mnenjih naj bi se celo vračal v podoben podrejen položaj, kot ga je imela prej republiška delegatska skupšina nasproti izvršnemu svetu. Ali se lahko strinjate s temi mnenji in če, kako predvsem okrepite položaj državnega zbora?

H. Rigelnik: Opozoril sem že, da v primerjavi z drugimi evropskimi državami zamujamo, ker smo svojo državo dobili šele pred dobrima dvema letoma. Izkušnje držav z dolgoletno parlamentarno tradicijo so gotovo pomembno opozorilo. Hkrati so pomembne zaradi tega, ker opozarjajo sedanjo koalicijo, da je treba dati »čas čas«, in tudi opozicijo, da vsaka preglasovana rešitev ne pomeni »konca demokracije«. Spet smo torej pri strpnosti, argumentih, konstruktivnih kompromisih. V tem kontekstu sem odgovoril tudi na prvo vprašanje.

Vprašanje o »podrejenosti« državnega zbora vladi je že zaradi primerjave s prejšnjim skupščinskim sistemom neprimerno. Pač pa ne bi bilo neutemeljeno vprašanje vladanja v tem smislu, da je vladajoča koalicija v odgovornejšem položaju, da jo opozicija nadzira, da ima državni svet določene posvetovalne in nadzorne funkcije ipd.

Ne gre torej za vprašanje krepitve položaja državnega zbora, temveč le za uresničevanje njegove ustavne funkcije oziroma pristojnosti. Strinjam se, da državni zbor vseh svojih funkcij še ni mogel razviti. O nekaterih temeljnih pogojih za to sem že govoril. Vsekakor pa gre za proces, lahko bo prišlo do položaja, ko se bo šele Ustavno sodišče izreklo o tem, kaj v smislu ustave pomeni določena (sporna) pristojnost državnega zbora ali katerega drugega organa oblasti. In takšno odločitev bomo seveda morali spoštovati.

Oblikovanje politike na posameznih področjih je gotovo ena od temeljnih nalog državnega zbora. Sam bom storil vse, da to uresničimo. Vlada je s tega

vidika predlagateljica in izvrševalka. Parlament pa je tista vrhovna oblast, ki je določena z ustavo. Poslanci so namreč izvoljeni za štiri leta, vlada pa je vselej zamenljiva na podlagi konstruktivne nezaupnice. Če bo vso odgovornost gradila le na koalicijski večini v državnem zboru, bo svoj položaj prehitro izgubila.

Ljudje niso več pristaši enoumja, še manj poslanci, ki so predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na kakršna koli navodila.

Uredništvo: V prejšnjem »delegatskoskupščinskem« obdobju smo imeli opravka z izredno neugodnim razmerjem med navidezno zakonodajno učinkovitostjo, to je obsežnim zakonodajnim »outputom« in dejansko kakovostjo sprejetih zakonov in usmeritev za oblikovanje politik oziroma njihovo majhno »uresničljivostjo« v praksi. Pri tem kaže upoštevati, da se je več kot 80% odločitev o gospodarjenju oblikovalo na ravni nekdanje federacije, h katerim pa je nekdanja slovenska republiška skupščina praviloma dajala soglasje. Kako bi Vi opredelili to razmerje v sedanjem času in kakšne so možnosti, da začnemo v samostojni Sloveniji oblikovati različno kakovostne in uresničljive politike, ki bi povečevale ugled državnega zbora in utrjevale njegovo legitimnost?

H. Rigelnik: Omenil sem že, da je po mojem mnenju merilo vse, kar je sprejeto, vsaj kot najmanjši skupni imenovalec. Obseg zakonodaje iz preteklega mandata je količinsko pomemben, kakovostno pa očitno šibak, razen temeljnih odločitev v zvezi z osamosvojitvijo. Zato že zdaj sprejemamo spremembe. Vsekakor tudi to sodi v graditev zakonodajne oblasti. Če upoštevamo, da se je v prejšnjem mandatu, ko so imeli »podaljšano« oblast še vsi trije zbori, izvršni svet spremenil v vlado, da je bila vlada zamenjana, da se je spremenila koalicija ipd., res ne moremo govoriti o stabilnih političnih razmerah. Na prejšnjo federacijo pa se raje ne bi skliceval, čeprav je pri t. i. gospodarski zakonodaji iz leta v leto prihajalo prav na podlagi »pogoja« za soglasje republiških skupščin do pomembnih kompromisov, vključno z ustavnimi amandmaji. Rušili so se centralno vladanje, centralizirana distribucija in redistribucija sredstev.

Uredništvo: V sodobnih parlamentih ima vsakokratna opozicija, ki je nekakšna zrcalna slika »pozicije«, pomembno vlogo. Med opozicijo in »pozicijo« po navadi pride do sodelovanja. Opozicija pomembno prispeva k učinkovitosti parlamenta in ga ne nazadnje legitimizira. Kolikšna »krivda« za sedanjí položaj državnega zbora in za njegovo delovanje ter tudi za vrednotenje državnega zbora v širši javnosti je v dejstvu, da opozicija ne more razviti vseh klasičnih lastnosti, saj so se v njej znašle stranke, ki si niso niti sorodne niti dovolj blizu. Nekatere so morda tudi bolj pripravljene podpreti sorodne stranke v »poziciji« (pri tem bi lahko upoštevali, da so tudi nekatere »pozicijske« stranke skušale delovati opozicijsko)?

H. Rigelnik: Mislim, da sem v širšem kontekstu že odgovoril na to posebno vprašanje. Konstruktivnost opozicije je zaželená, ni pa zahtevana, predpisana. Stične točke so vselej možne. Osebno poslujem po načelu odprtih vrat. Vedno pa bom nasprotoval osebnim obračunavanjem, npr. prejšnjega ministra, zdaj poslanca, z novim ministrom, naslednikom v funkciji. To ni moralno, to ni etično. Ker s tem trpi ugled državnega zbora, zato bom takim nastopom posameznikov nasprotoval. Moralna odgovornost je njihova, politična je razgrnjena pred državni zbor in s tem pred javnost. Če se v državnem zboru spopadajo stranke, je to poslanska razprava, primerna parlamentu, če pa gre za osebno diskvalifikacijo, državni zbor

takšne tribune ne more dovoljevati. Poslanec lahko vselej sproži postopek interpelacije vlade ali ministra. Zavzemam se torej za ustavno določena razmerja odgovornosti.

Uredništvo: V Sloveniji nimamo klasičnega dvodomnega sistema – ob državnem zboru pa imamo državni svet, ki je nosilec posebnih interesov in naj bi bil po mnenju nekaterih zgolj varovalka zoper nominalistično načelo (lahko pa nanj gledamo tudi kot na nekakšne »reliquiae reliquiarum« prejšnjih dveh samoupravnih zborov). Državni zbor se pojavlja zdaj bolj kot samostojno telo, ki ne le posega v zakonodajne funkcije državnega zbora z odločilnim vetom in predlogom za referendum, ampak nastopa tudi kot udeleženec v zakonodajnem procesu. Ali to razmerje, ki se še ni normaliziralo, povzroča nestabilnost delovanja državnega zbora oziroma ali ga ovira pri usmerjanju pozornosti na pomembne probleme, zapleta odločanje zaradi iskanja novih večin?

H. Rigelnik: Prepričan sem, da v skladu s poslanstvom svoje revije dovolj podrobno spremljate teoretična vprašanja, ki zadevajo razmerja državnega zbora in državnega sveta. Slednji ima z ustavo točno določene pristojnosti, v praksi pa se vidi, da je enako kot državni zbor v začetnih težavah delovanja. Kolikor mi je znano, je v postopku pred Ustavnim sodiščem kar nekaj zadev v zvezi z državnim svetom, zato mislim, da je pametno počakati na odločitev sodišča. Kaj pomenita zastopstvo določenih interesov in vidik civilne družbe oziroma skupine interesov pri tem, pa mi je osebno jasno. Stalnica v teh razmerjih je, da je odločitev državnega zbora dokončna pri sprejemanju zakonov. Tudi druge pristojnosti lahko državni svet uveljavlja le v skladu z ustavo ali zakonom (npr. referendum) ali poslovníkom državnega zbora (npr. parlamentarna preiskava). Res pa je, da v državnem svetu ni bilo dovolj pripravljenosti za razmišljanja, da se lahko vrsta posebnih interesov uveljavi v državnem zboru že v fazi dajanja mnenj. Tudi o tem sem prepričan, da med poslanci v delovnih telesih državnega zbora ne bo nobenih nasprotovanj, če bodo jasni argumenti, ne pa le delni interesi. Gre torej za načelno razmerje, v katerem je v državnem svetu zastopanih vsaj pet na volitvah izraženih posebnih interesov, v državnem zboru pa se sintetizira splošen interes. Teorija tu lahko pomaga s primerjalnimi pristopi, naša praksa pa terja odločanje po jasno določenih merilih. Ta se zdaj oblikujejo s poslovníki. Mislim, da državnemu svetu nihče ne oporeka njegovih pristojnosti, nemogoče pa je pristati, da bi se državni svet prelevil v nek »nadorgan« nadzora in svetovanja, v kvazi drugi dom parlamenta, v nekak novi zbor občin ipd. Tu se razhajajo ambicije in ustavne pristojnosti. Mislim, da bo konec prenekaterim ugibanjem v zvezi s pristojnostmi državnega sveta, ko bo jasno, da v državnem svetu politične stranke ne morejo imeti nobenega vpliva. Poskusi izpeljave »kvazidvodomnosti« v nekaterih strokovnih krogih kažejo, da gre predvsem za nerazjasnjena ustavnopravna sistemska vprašanja in razglabljanja. Vendar to ne hromi dela državnega zbora. Sem za spoštovanje ustave in zakonov.

Uredništvo: Komisija za poslovník je marca letos pripravila predlog novega poslovníka državnega zbora. Kako ga Vi osebno ocenjujete in ali bo njegovo sprejetje po Vašem mnenju vplivalo, da bo položaj državnega zbora v odnosu do državnega sveta in tudi nasproti vladi postal jasnejši in da se bo njegova učinkovitost izboljšala? Kakšen pomen pripisujete v tem smislu sedanji oblikovanosti in pristojnostim delovnih teles, zlasti odborov?

H. Rigelnik: Povedal sem že, da državni svet ni drugi dom parlamenta in eden od naslednikov prejšnje tridomne skupščine.

O razmerju državni zbor – vlada menim, da ni odprtih vprašanj. Poslanci bodo takrat, ko bodo menili, da vlada zamuja pri predlaganju zakonskih rešitev, predlagali svoj zakon. In obratno, ko bodo videli, da je vlada predlagala zakon, ki ni splošno sprejemljiv, ga ne bodo sprejeli. Če z delom vlade ne bodo zadovoljni, bodo sprožili postopek interpelacije ali zaupnice. Vlada na to mora računati, ni pa stvar poslovnika državnega zbora, da bi vnaprej – razen postopka – razreševal konkretne primere.

Vloga delovnih teles državnega zbora je zdaj jasno določena. Dokler t. i. matično delovno telo ne presodi, da je določeno vprašanje možno uvrstiti na predlog dnevnega reda seje državnega zbora, do tega ne more priti. Vsa usklajevanja se torej, vključno z amandmaji, opravijo že v matičnih delovnih telesih, za sejo zbora pridejo v poštev le večinsko sprejemljive rešitve. To je podlaga za učinkovito, čeprav verjetno za javnost dokaj suhoparno informalistično delo na sejah državnega zbora. In ob tem – minister kot politični dejavnik – mora podporo za svojo politiko dobiti prav v matičnih delovnih telesih.

Uredništvo: Kaj sodite o vlogi znanosti in strokovnjakov pri odločanju v državnem zboru? V preteklosti se je pogosto dogajalo, da si je politika sama izbirala strokovnjake, ki so sodelovali pri reševanju posameznih vprašanj v republiški skupščini oziroma v njenih delovnih telesih, medtem ko drugi niso bili povabljeni. Ali bi se strinjali, da bi lahko posamezniki ali skupine samostojneje nastopali s svojimi predlogi za zakonodajno urejanje posameznih področij in jih predstavljali ustreznim delovnim telesom (tako imenovane javne predstavitve mnenj)?

H. Rigelnik: Sem pristaš takšne vloge znanosti v političnem odločanju, ki nastopa predvsem z nevtralnimi informacijami. V ta namen smo v službah državnega zbora že začeli oblikovati posebno službo za znanstvenoanalitično delo. Njeno načelo bo odprtost. Javne predstavitve mnenj, kot jih predvideva osnutek poslovnika, so stvar politične odločitve v delovnem telesu, ne pa stalna naloga niti državnega zbora niti delovnih teles. Ne soglašam s tem, da bi bile te javne predstavitve v službi politične promocije posamezne stranke ali posameznega poslanca, ker so vendarle samo ena od metod dela državnega zbora. Politično promocijo morajo stranke graditi neodvisno od dela državnega zbora oziroma poslancev.

S Hermanom Rigelnikom se je pogovarjal dr. Drago Zajc.